

Fővárosi Törvényszék

Az ügy száma:

A felperes:

A felperes képviselője:

Az alperes:

Az alperes képviselője:

A per tárgya:

105.K.700.681/2023/14.

versenyfelügyeleti közigazgatási jogvita (VJ/52-57/2021.)

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG

Ügyszám: III/ 0 2 3 1 3 - 0 / 2023

NOV 02.

s módja

YÉB:

et:

Kezelőiroda:

1

ju

V é g z é s

A bíróság indítványozza az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján annak Alkotmánybíróság általi megállapítását, hogy a kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény (Kertv.) 7/B. § (2) bekezdése és (7) bekezdés b) pontja, valamint a (8) bekezdése ellentétes az Alaptörvény B. cikk (1) bekezdésével, valamint a jogszabályi rendelkezések megsemmisítését az Alaptörvény 24. cikk (3) bekezdés a) pontja alapján, továbbá azok alkalmazhatóságának kizárását a Fővárosi Törvényszék előtt 105.K.700.681/2023. számon folyamatban lévő perben.

Másodlagosan a bíróság indítványozza, hogy az Alkotmánybíróság a Kertv. 7/B. § (2) bekezdése és (7) bekezdés b) pontja és (8) bekezdése alkalmazhatóságát zárja ki a Fővárosi Törvényszék előtt 105.K.700.681/2023. számon folyamatban lévő perben.

A végzés ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

- [1] A felperes Közép-Európa legnagyobb étteremüzemeltető vállalata, az [REDACTED] vállalkozáscsoport részeként Magyarországon a [REDACTED] márkák kizárólagos képviselője; az országban számos éttermet üzemeltet, ahol üdítő, gyümölcsle és ásványvíz italtermékeket is értékesít. Az alperes 2021. december 20. napján versenyfelügyeleti eljárást indított a felperessel szemben, és a VJ/52-57/2021. számú határozatában megállapította, hogy a felperes az ásványvizek és a szikvizek esetében a 2021. augusztus 1. és 2022. január 20-a közötti időszakban megsértette a Kertv. 7/B. § (2) bekezdését. Indokolása szerint azáltal, hogy ez utóbbi jogszabályhely a törvénynek a jelentős piaci erővel (a továbbiakban: JPE) rendelkező vállalkozásokra (a továbbiakban: JPEV) vonatkozó szabályozás című fejezetében található, arra kell következtetni, hogy az italkínálatot a jogalkotó olyan esetre kívánta szabályozni, amikor JPEV gyártók (beszállítók) az érintettek. A felperes beszállítóinak JPEV minőségét a Kertv. 7/B. § (8) bekezdése és a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: Sztv.) 3. § (3) bekezdése alapján vizsgálta és megállapította, hogy mivel a Kertv. 7/B. § (2) bekezdése minden Horeca egységre (hotle-restaurant-café) vonatkozik, ezért a Kertv.-ben a JPEV is csak az italgyártóra (beszállító) értelmezhető, utóbbit pedig a (8) bekezdés a vállalatcsoport szintjén határozza meg. Az alperes mindezekből kiindulva megállapította, hogy a felperes beszállítója JPEV, amelyhez képest kellett a továbbiakban vizsgálni, hogy a felperes biztosítja-e legalább két különböző, más-más vállalatcsoportba tartozó gyártó termékeinek az értékesítését. Megállapította azt is, hogy a Kertv. 7/B. § tárgyi hatályát a (2) bekezdésben meghatározott

termékkategóriák képezik, a Kertv. 7/B. §-ában foglaltaknak pedig a 11/D. § (2) bekezdésére figyelemmel a felperes 2021. augusztus 1-jétől kellett, hogy megfeleljen.

- [2] A határozat ellen benyújtott keresetében a felperes kérte, hogy a bíróság kezdeményezze az Alkotmánybíróság eljárását, mert álláspontja szerint a Kertv. portfólió bővítési kötelezettségre (a továbbiakban: PBK) vonatkozó rendelkezései – azaz a Kertv. 7/B. § (1)-(2) bekezdése, (7) bekezdés b) pontja, (8) bekezdése, valamint 11/D. § (2) bekezdése – sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből következő normavilágosság elvét. Előadta, a tárgyi hatálynál nem állapítható meg kétséget kizáróan, hogy hány termékkategória létezik, és az egyes italtípusok pontosan mely kategóriába tartoznak, különösen nem világos, hogy az üdítőital, gyümölcsital, gyümölcsle, valamint gyümölcsnektár italtípusok hány darab, és milyen összetételű termékkategóriá(ka)t alkotnak. Az időbeli hatállyal összefüggésben a Kertv. 7/B. § (7) bekezdés b) pontjára tekintettel kérdésesnek tartotta, hogy egy JPE gyártó termékeit értékesítő forgalmazó (de nem gyártó) és egy vendéglátó egység közötti szerződésben a forgalmazó által megkövetelt, másrészt az ilyen szerződő felek kölcsönös megegyezésén vagy a vendéglátó egység kezdeményezésén alapuló kizárólagosság kizárólagos szerződéssé minősíti-e a megállapodásukat, továbbá ilyenné válik-e a szerződés explicit kizárólagossági kikötés hiányában is pusztán amiatt, mert a vendéglátó egység egy évben 80%-nál magasabb arányban szerez be egy adott JPE gyártó termékéből. Nem egyértelmű továbbá, hogy egyes vendéglátóhelyeknek mikortól kell megfelelni a PBK-nak, de az is bizonytalan, hogy pontosan kit kell a termék gyártójának tekinteni; a PBK általánosan alkalmazandó-e (függetlenül az italtermékek gyártóinak kilététől), vagy csak olyan esetekben, amikor a vendéglátó egység legalább egy JPE gyártó termékét értékesíti (esetleg a JPE státusz a vendéglátó egység oldalán értékelendő); a JPE gyártó definíciójában az Sztv. szerinti vállalatcsoportra utalás felveti annak a kérdését is, hogy szükséges-e az egyes gyártók függetlenségét is megvizsgálni, így elvárás-e, hogy az adott termékkategóriában forgalmazott különböző gyártók egyben különböző cégcsoportokhoz is tartozzanak.
- [3] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerint Magyarország független, demokratikus jogállam.
- [4] A Kertv. 7/B. §-ának az indítvánnyal érintett rendelkezései:
- (1) Sör, üdítő- és gyümölcsital, gyümölcsle és gyümölcsnektár, valamint ásványvíz és szikvíz (szódavíz) értékesítésével összefüggésben nem tehető olyan jognyilatkozat, amely értelmében a jognyilatkozat szerinti termék tekintetében a vendéglátó üzlet – ideértve az alkalmi rendezvényen való értékesítést is – vagy szálláshely (a továbbiakban e § alkalmazásában együttesen: italt árusító vendéglátó üzlet) egy naptári évre, illetve az alkalmi rendezvényre vonatkozó összes beszerzésének több mint 80%-a ugyanazon gyártótól származik.
- (2) Az italt árusító vendéglátó üzlet köteles a sör – kivéve csapon értékesített sör –, üdítő- és gyümölcsital, gyümölcsle és gyümölcsnektár, valamint ásványvíz és szikvíz (szódavíz) értékesítése esetén termékenként legalább két különböző gyártó termékeinek értékesítését biztosítani.
- (7) E § alkalmazásában
- b) jognyilatkozat alatt a jelentős piaci erővel rendelkező gyártó által alkalmazott vagy megkövetelt egyoldalú szerződési kikötést vagy jognyilatkozatot,
- (8) E § alkalmazásában jelentős piaci erővel rendelkező gyártónak számít a gyártó, ha az adott vállalatcsoport – ideértve a számvitelről szóló törvény szerinti anya- és leányvállalatok összességét – konszolidált éves nettó árbevétele meghaladja
- [5] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés szerinti jogállamisági klauzulából levezethető normavilágosság követelményével összefüggésben a 3293/2019. (XI. 18.) AB

határozat [21] bekezdésében rögzítette, hogy a szabályozás mindaddig nem sérti a normavilágosság elvét, amíg nem minősül a jogalkalmazó számára értelmezhetetlennek, illetőleg nem nyílik lehetőség a túlzottan általános megfogalmazás miatt szubjektív, önkényes jogalkalmazásra {3/2016. (II. 22.) AB határozat, Indokolás [11]}. Azaz „[a]lkotmánysértésnek csak az minősül, ha a sérelmezett jogszabály tartalma olyan mértékben homályos, vagy rendelkezései annyira ellentmondásosak, hogy a tisztázatlanság feloldására a jogszabály-értelmezés már nem elegendő” {1263/B/1993. AB határozat, ABH 1994, 672-674; 3047/2013. (II. 28.) AB határozat, Indokolás [18]}.

- [6] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában tehát valamely jogszabály nem csak akkor minősülhet normavilágosság követelményébe ütközőnek, ha az az önkényes jogalkalmazásra alapot adhat, hanem akkor is, ha az adott rendelkezések tartalma felvetheti az ellentmondásos jogértelmezés lehetőségét.
- [7] A Kertv. jelen indítvánnyal érintett rendelkezéseit módosító 2020. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Módtv.) általános indokolása szerint „a javaslat célja, hogy lehetőséget teremtsen a Horeca (hotel-restaurant-cafe) piacon általános gyakorlatként alkalmazott kizárólagos termékértékesítési szerződések visszaszorítására. A Horeca piacon a nagy gyártók kötik le - a kisebb gyártókkal szemben - kizárólagos megállapodások megkötésével a forgalom döntő hányadát. A javaslat ezt a versenyt korlátozó hatást csökkenti a kisebb piaci szereplők (például a kisüzemi sörfőzdék) javára. A javaslatnak nem célja betiltani a kizárólagossági szerződésekkel biztosított kedvezményeket, illetve az ingyenesen juttatott - reklámhordozó elemet tartalmazó - eszközöknek a biztosítását, ha ezek a megállapodások a jogszabályi feltételeknek egyébként megfelelnek.” A jogalkotó a 7/B. §-hoz a következő indokolást fűzte: „a javaslat előírja, hogy az italt árusító vendéglátó üzlet köteles a sör - kivéve csapon értékesített sör -, üdítő- és gyümölcsital, gyümölcslé és gyümölcsnektár, valamint ásványvíz és szikvíz (szódavíz) értékesítése esetén termékenként legalább két különböző gyártó termékeinek értékesítését biztosítani.”
- [8] A Kertv. 7/B. § -ának tárgyi hatályát tekintve jogi normatív meghatározást csak a Kertv. jelen perben nem releváns 7/B. § (7) bekezdés a) pontja tartalmaz, a sörre vonatkozóan. A gyümölcsléről és gyümölcsnektárról a Magyar Élelmiszerkönyv kötelező előírásairól szóló 152/2009. (XI. 12.) FVM rendelet (a továbbiakban: FVM rendelet) tartalmaz meghatározásokat és jellemzőkre vonatkozó szabályokat, míg a természetes ásványvíz, a forrásvíz, az ivóvíz, az ásványi anyaggal dúsított ivóvíz és az ízesített víz palackozásának és forgalomba hozatalának szabályairól szóló 65/2004. (IV. 27.) FVM-ESzCsM-GKM együttes rendelet (a továbbiakban: Együttes rendelet) a természetes ásványvíz és szikvíz definícióját adja meg, kifejezetten az Együttes rendelet alkalmazásában. A Kertv. azonban – a sör fogalmának értelmezésével ellentétben – a perben releváns ital kategóriáknál nem utal sem az FVM rendeletre, sem az Együttes rendeletre, és saját képi fogalmakat sem ad.
- [9] Az üdítő- és gyümölcsital kategóriákban az 1995. december 31-ig hatályos az élelmiszerekről szóló 1976. évi IV. törvény végrehajtására kiadott 10/1988. (VI. 30.) MÉM-SZEM együttes rendelet 1. § e) pontja az „ital” definícióban utalt a gyümölcslére, annak alkategóriájaként meghatározva a mustot, a nektárt, és a gyümölcsitalt. E – már hatályon kívül helyezett – szabályozásból is egyenesen levonható az a következtetés, hogy az egyes ital kategóriák, az italok típusainak egzakt meghatározása a Kertv. alkalmazásában nem lenne mellőzhető, hiszen a korábbi szabályozás is egymás alkategóriáinak tekintett olyan fogalmakat (gyümölcslének a nektárt és a gyümölcsitalt), amelyeket a Kertv. – bármilyen elhatárolásra alkalmas feltétel megadása nélkül – egymástól különböző, mellérendelt viszonyban állóknak tekint. Az egzakt,

(akár utaló normák általi) fogalommeghatározásokat nélkülöző szabályozás azonban oda vezet, hogy a jogalkalmazók a Kertv. 7/B. § (2) bekezdés alkalmazása során önkényes, és/vagy ellentmondásos értelmet tulajdoníthatnak az egyes jogfogalmaknak, amelyek bizonytalan jogalkalmazást, végső soron jogalkotásra tartozó jogszabályértelmezést eredményeznek.

- [10] A Kertv. 7/B. §-a – ahogyan arra az alperes a határozatában is rámutatott – rendszertanilag a JPEV-kre vonatkozó szabályok között került rögzítésre. A (2) bekezdés két különböző gyártó termékeinek értékesítésére vonatkozó kötelezettséget ír elő az italt árusító vendéglátó üzletek számára. A (8) bekezdés pedig a JPE gyártó fogalmát adja meg, utalva egyben arra, hogy az az Sztv. szerinti anya- és leányvállalatok összességét jelentő vállalatcsoportba tartozó gyártót is jelenthet. A szabályozás tehát kifejezetten és csak a JPE relációjában ad eligazítást, amely az alábbi hármas problémát veti fel.
- [11] A jogszabályi rendelkezés egyrészt nem határozza meg egyértelműen a gyártó fogalmát [kivéve, hogy a jelen ügyben nem releváns sör termékkategória esetén a Kertv. 7/B. § (3) bekezdésben gyártónak minősül a kisüzemi sörfőzde]. Ezzel összefüggésben a bizonytalanságot az alperes eljárása is mutatta, mert az alperes a felperestől kezdetben „a termék címkéjén feltüntetett gyártó” megnevezését kérte, a vizsgálatot lezáró jelentés pedig a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló a 1996. évi LVII. törvény (Tpv.) szerinti vállalkozáscsoport fogalmát állította a középpontba, végül az előzetes álláspont és a perben támadott határozat a Sztv. szerinti vállalatcsoport fogalmát vette alapul a vitatott jogszabályi rendelkezések értelmezésének alapjául.
- [12] Ez utóbbival áll összefüggésben másrészt az Sztv. szerinti vállalatcsoport meghatározásának szükségessége, hiszen ettől függ, hogy adott gyártó a JPEV-e vagy sem. Annak elvárása azonban, hogy a Kertv. 7/B. §-nak való megfelelés érdekében e besorolást a terméket értékesítő piaci szereplők (Horeca egységek) végezzék, ugyancsak önkényes jogalkalmazáshoz vezethet, amit szintén a normavilágosság követelményének meg nem felelő jogi szabályozás okoz. Annak meghatározása ugyanis, hogy a – jogi normatív módon egyébként nem definiált – gyártó valamely adott vállalatcsoportba tartozik-e, olyan elvárásokat támaszt a jogi norma címzettjeivel és alkalmazóival (mindenekelőtt a Horeca egységekkel) szemben, amelyek összeegyeztethetetlenek a fenti [7] bekezdésben idézett jogalkotói céllal. Különösen igaz ez a megállapítás abban az esetben, amikor a gyártó adott vállalatcsoportba tartozása csak bonyolult tőkepiaci műveletek (pl. összefonódás) elemzésével, és/vagy külföldi jog értelmezésével határozható meg.
- [13] Harmadrészt a normavilágosság hiányából eredő jogbizonytalansághoz vezet az is, ha a Horeca egység nem közvetlenül a JPE gyártóval, hanem az ilyen (bár a fentiek szerint e téren sem egyértelműen meghatározott) gyártó termékeit értékesítő forgalmazóval (beszállító) szerződik, vagyis az az eset, amikor maga a gyártó a Kertv. hatálya alá tartozó jogügyletben nem vesz részt. A normavilágosság követelményét sértően Alaptörvény-ellenes, hogy az ilyen szerződésekben a beszállító forgalmazó (mely a Kertv. fogalmi rendszerében legfeljebb analógiával tekinthető „gyártónak”) által megkövetelt kizárólagossági kikötés jogi minősítése a Kertv. 7/B. § szabályrendszeréből nem, vagy csak önkényesen, ellentmondásosan vezethető le, ahogyan világosan az sem értelmezhető, hogy a 7/B. § (1) bekezdésének és (7) bekezdés b) pontjának megfelelő, gyártó által tett jognyilatkozat hiányában a csak forgalmazó beszállító „jognyilatkozata” alatt mi érthető.
- [14] Az idézett jogszabályi rendelkezések alapján megállapítható, hogy az indítvánnyal érintett normaszöveg ellentmondás-mentesen és az önkényes értelmezés lehetőségét kizárva nem

értelmezhető. Mindezek alapján a bíróság álláspontja szerint a Kertv. 7//B. § (2) bekezdése, a (7) bekezdés b) pontja és (8) bekezdése sérti a normavilágosság követelményét, ezáltal pedig az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését.

- [15] Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontja értelmében az Alkotmánybíróság bírói kezdeményezésre soron kívül, de legkésőbb kilencven napon belül felülvizsgálja az egyedi ügyben alkalmazandó jogszabálynak az Alaptörvénnyel való összhangját. Ugyanezen cikk (3) bekezdés a) pontja alapján az Alkotmánybíróság a (2) bekezdés b), c) és e) pontjában foglalt hatáskörében megsemmisíti az Alaptörvénnyel ellentétes jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést.
- [16] Arra az esetre, ha a megsemmisítésre irányuló kérelmet az Alkotmánybíróság nem tartaná megalapozottnak, mert úgy ítélné meg, hogy lehetőség van a sérelmezett norma alaptörvénykonform értelmezésére, a bíróság kéri, hogy az Alkotmánybíróság hivatalból alkotmányos követelményt állapítson meg.
- [17] A bíróság az eljárást 2023. szeptember 14.napján a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 34. § b) pontja szerint alkalmazandó polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 126. § (1) bekezdés b) pontja és 131. § (1) bekezdése alapján – az Abtv. 25. § (1) bekezdésének megfelelően – felfüggesztette.
- [18] A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Pp. 128. § (5) bekezdése zárja ki.

Budapest, 2023. október 20.

dr. Huber Gábor s. k.
a tanács elnöke

dr. Nagy Péter s. k.
előadó bíró

dr. Litauszki Tibor s. k.
bíró

A kiadmány hitelül:

